

Apel

Pomimo upływu 20 lat od rozpoczęcia transformacji wymiar sprawiedliwości w Polsce nie został kompleksowo zreformowany. Dokonywane reformy mają charakter fragmentaryczny. Nie zmieniają w sposób istotny obrazu funkcjonowania prokuratury i sądów.

Ofiarą tego stanu rzeczy jest wielu obywateli zmagających się z nadużyciami władzy czy też z przewlekłymi procesami. Szczególnie dotyka to przedsiębiorców – aktywnych uczestników życia gospodarczego. W ciągu ostatnich lat wielu z nich padło ofiarą upolitycznienia służb specjalnych i wymiaru sprawiedliwości, instrumentalnego traktowania prawa, czy też niekompetencji urzędników. To właśnie przedsiębiorcy mają do czynienia z przejawami źle funkcjonującego wymiaru sprawiedliwości: nieuzasadnionym stosowaniem środków zapobiegawczych, zbędnymi postępowaniami prokuratorskimi czy z problemami w sądowej egzekucji umów.

Występujące zjawiska bardzo często naruszają w sposób nieuzasadniony dobre imię poszkodowanych przedsiębiorców, a także podkopują autorytet całego środowiska biznesowego w Polsce. Co więcej, doprowadzając do upadłości wielu firm i likwidacji licznych miejsc pracy, powodują realne straty dla polskiej gospodarki.

Dlatego też zwracamy się z apelem do osób odpowiedzialnych – Prezesa Rady Ministrów, Ministra Sprawiedliwości, Prokuratora Generalnego, sędziów oraz prokuratorów – o podjęcie wszelkich możliwych działań zmierzających do wyeliminowania problemów, których istnienie tak dotkliwie oddziałuje na przedsiębiorców. Nie zawsze konieczne są zmiany prawa – wiele z tych problemów można rozwiązać poprzez bardziej racjonalną praktykę jego stosowania

W szczególności:

1. Mamy nadzieję, że w przyszłości jakiegokolwiek zatrzymania, czy też inne czynności w toku postępowania karnego, będą dokonywane z daleko posuniętą ochroną godności oraz prywatności osoby zatrzymywanej.
2. Apelujemy do prokuratorów o występowanie do sądów z wnioskami o tymczasowe aresztowanie tylko w uzasadnionych przypadkach oraz o rozważanie w każdym przypadku, czy nie byłoby bardziej właściwe zastosowanie innych środków zapobiegawczych. Z kolei do sądów apelujemy o wnikliwą analizę przedkładanych wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania oraz o dokładne weryfikowanie argumentów przytaczanych przez prokuratorów przy wnioskowaniu o zastosowanie tego środka.
3. W przypadku tymczasowego aresztowania apelujemy o stworzenie przedsiębiorcom możliwości przekazania prowadzenia bieżących spraw wskazanych przez nich osobom, tak aby zastosowanie środka zapobiegawczego nie odbiło się negatywnie na funkcjonowaniu podmiotów gospodarczych.
4. Apelujemy o racjonalne stosowanie innych środków zapobiegawczych, a szczególnie ustalanie wysokości poręczeń majątkowych w rozsądnej wysokości oraz o stosowanie tylko w ostateczności zabezpieczeń majątkowych. Apelujemy także o uwzględnianie poręczeń wystawianych na rzecz przedsiębiorców przez organizacje ich zrzeszające lub przez wybitnych przedstawicieli biznesu.
5. Apelujemy o szczególnie wnikliwe wyjaśnianie wszelkich przypadków nadużycia władzy czy lekceważenia obowiązków, a kiedy jest to uzasadnione apelujemy o konsekwentne prowadzenie postępowań dyscyplinarnych oraz karnych wobec osób winnych tym naruszeniom.

6. Apelujemy do sądów o rzeczywiste poszanowanie zasady domniemania niewinności w procesie karnym i skrupulatne weryfikowanie pod tym kątem aktów oskarżenia i rzetelności przedstawianych w nich faktów oraz oceny prawnej.

7. Apelujemy do Ministerstwa Sprawiedliwości o dokonanie przeglądu obowiązującego prawa oraz praktyki w zakresie powoływania biegłych sądowych, tak aby terminowość przygotowania przez nich opinii oraz ich jakość nie budziła wątpliwości w procesach z udziałem przedsiębiorców.

8. Apelujemy o stworzenie możliwości edukacji ekonomicznej sędziów oraz prokuratorów. Zbyt często powodem problemów przedsiębiorców jest brak wystarczającej wiedzy ze strony przedstawicieli organów wymiaru sprawiedliwości na temat nowoczesnych procesów i mechanizmów gospodarczych.

9. Apelujemy o uproszczenie systemu kosztów sądowych, a także o pełne wykonanie orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczących nieuwzględniania wniosków przedsiębiorców o zmniejszenie kosztów sądowych (lub zwolnienie z nich) w sytuacji kiedy nie posiadają oni wolnych środków na ich pokrycie.

10. Apelujemy o zredukowanie w procedurze cywilnej problemu tzw. formalizmu procesowego, tj. stosowania wobec przedsiębiorców rozwiązań prawnych, które skutkować mogą oddalaniem ich roszczeń czy wniosków z powodów wyłącznie formalnych, bez merytorycznego ustosunkowania się oraz bez rozstrzygnięcia co do istoty sprawy.

11. Apelujemy o kolejne reformy prokuratury oraz sądów zmierzające do zmniejszenia długości postępowania oraz jego usprawnienie. Odczytujemy pozytywnie ostatnie reformy (np. wprowadzenie e-sądów). Niemniej nie mogą one zastąpić konieczności kompleksowej oraz gruntownej reformy wymiaru sprawiedliwości, opartej na długotrwałej wizji i strategii.

Uważamy, że powyższe działania są niezbędne, aby doprowadzić do poprawy relacji między organami władzy publicznej a przedsiębiorcami. Dnia 31 marca 2010 r. wymiar sprawiedliwości znajduje się w przełomowym momencie, ze względu na wejście w życie kompleksowej nowelizacji ustawy o prokuraturze. Wierzymy, że nowy Prokurator Generalny wykorzysta daną mu szansę i przeprowadzi reformy w prokuraturze, a Minister Sprawiedliwości będzie mógł w większym stopniu skoncentrować się na problemach sądownictwa. Jedynie dzięki zdecydowanym działaniom w obszarze wymiaru sprawiedliwości możliwe jest odzyskanie przez przedsiębiorców zaufania do własnego państwa.

Business Centre Club

Krajowa Izba Gospodarcza

Forum Obywatelskiego Rozwoju

Helsińska Fundacja Praw Człowieka